

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudkyň JUDr. Milady Haplové a JUDr. Brigity Chrastilové v právní věci **žalobce: V. U. N**, zastoupen Mgr. Bohuslavem Rollem, advokátem, se sídlem Chomutov, Mostecká 3, **proti žalovanému: Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 14 Az 546/2003 - 23 ze dne 3. 10. 2005,

takto:

- I.** Kasační stížnost se **zamítá**.
- II.** Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 14 Az 546/2003 - 23 ze dne 3. 10. 2005, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM - 4971/VL - 20 - 05 - 2003 ze dne 21. 10. 2003. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl tak, že se stěžovateli azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje, a že se na něj nevztahuje ani překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a tvrdí, že soud

nesprávně posoudil právní otázku v předcházejícím řízení. Stěžovatel se domnívá, že byl dán v jeho případě důvod k udělení azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu. Namítá, že se soud ve svém rozhodnutí tímto důvodem udělení azylu dostatečně nezabýval. Uvádí, že je ve své rodné zemi pronásledován pro své postoje v otázce lidských práv, resp. že mu pronásledování bezprostředně hrozí po návratu do země původu, protože Vietnam je notoricky známý svou nedemokratičností, hrubým porušováním lidských práv a svobod, a že politické garnituře k nelidským sankcím vůči vlastním občanům stačí, když pobývali po určitou dobu v cizině. Domnívá se proto, že v jeho případě nebyla správně posouzena právní otázka věci a skutkový stav a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Zároveň požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že kasační stížnost stěžovatele považuje za nedůvodnou, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i kasační stížností napadený rozsudek byly vydány v souladu s právními předpisy. Proto i pro účely řízení o kasační stížnosti odkázal žalovaný na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Ke stěžovatelově námitce, že v případě návratu do vlasti by mohl být vystaven pronásledování, žalovaný uvedl, že by k ní podle jeho názoru Nejvyšší správní soud neměl přihlížet, a to s ohledem na ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. Nadto je toto tvrzení v příkrém rozporu se stěžovatelovými skutkovými tvrzeními v průběhu správního řízení. Co se týče návrhu na přiznání odkladného účinku, žalovaný podotýká, že je bezdůvodný, protože stěžovatelova kasační stížnost je odkladným účinkem vybavena ze zákona (ustanovení § 32 odst. 5 zákona o azylu, ve znění k datu podání kasační stížnosti). Proto žalovaný navrhl kasační stížnost pro nedůvodnost zamítnout.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zejména zjistil následující: stěžovatel ve své žádosti o udělení azylu ze dne 2. 10. 2003 uvedl, že je národnosti vietnamské, že není a nikdy nebyl členem žádné politické strany, ani jiné organizace, stejně jako jeho příbuzní. Jako důvod opuštění Vietnamu uvedl, že byl zvědavý, jak v České republice „funguje“ demokracie. Nyní ovšem nemá platné osobní doklady, a proto žádá o azyl. Uvedl rovněž, že v případě návratu do vlasti se nikoho a ničeho neobává. Z obsahu protokolu o pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu na území České republiky ze dne 7. 10. 2003 je zřejmé, že stěžovatel pouze blíže rozvedl důvody uvedené již v žádosti. Zopakoval jako jediný důvod žádosti o azyl to, že věděl, že Česká republika je demokratický stát, proto sem přicestoval, protože byl zvědavý, jak taková demokracie funguje. Žádostí o azyl chce dosáhnout legalizace pobytu, protože ztratil pas a na území České republiky se pohyboval po celou dobu bez platných dokladů. Na otázku, jak chce poznávat demokracii v České republice, odpověděl, že lidé, kteří zde studovali nebo pracovali, říkali, že v České republice je demokracie, moderní společnost a Češi se chovají pěkně k cizincům. Uvedl dále, že tomu moc nerozumí, ale že už například ví, že když je někdo v České republice nezaměstnaný, tak dostává podporu a čeká na novou práci. Na otázku, v čem spatřuje nedemokratičnost Vietnamu uvedl, že tomu moc nerozumí, ale že když někdo ve Vietnamu skončí zaměstnání, žádnou podporu na rozdíl od České republiky nedostane. Na otázku, co si představuje pod pojmem demokracie uvedl, že vláda se musí postarat o občany, aby každý měl práci. Nadto z výpovědí stěžovatele učiněných do protokolu vyplývá, že z Vietnamu odešel z ekonomických důvodů, protože neměl stálé zaměstnání. Ve správním spisu je vedle výše uvedeného založen materiál označený jako Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2002 ve Vietnamu ministerstva zahraničí Spojených států amerických a informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky z průběhu roku 2003 k situaci ve Vietnamu,

keré si žalovaný vyžádal a které obsahují podrobné informace o situaci v zemi původu stěžovatele.

Žalovaný ve svém napadeném rozhodnutí ze dne 21. 10. 2003 konstatoval, že stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno učinit závěr, že jsou naplněny předpoklady poskytnutí azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, neboť stěžovatel v průběhu řízení o azylu vyslovil pouze obecnou nespokojenost se stavem vietnamské společnosti. Nešlo však o názory, které by nebyly státní mocí tolerovány, které kritizují jejich politiku a metody a jejichž veřejná prezentace by se stala předmětem zájmu státních orgánů. Dále žalovaný konstatoval, že ekonomické důvody, které byly stěžovatelem uváděny jako prioritní, nejsou důvodem pro udělení azylu. Stejně tak není azylovým důvodem ani snaha o legalizaci pobytu. Stěžovatel nespĺňuje ani zákonné podmínky udělení azylu podle § 13 zákona o azylu. Žalovaný po posouzení osobní situace stěžovatele a situace v zemi původu neudělil ani humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, neboť neshledal žádný zvláštního zřetele hodný důvod. Co se týče překážek vycestování, žalovaný konstatoval, že při posuzování otázky, zda by stěžovatel byl v případě návratu do Vietnamu vystaven ohrožení života nebo svobody z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, se řídil stejnými úvahami jako při posouzení otázky existence azylových důvodů podle § 12 zákona o azylu. S odkazem zejména na obsah výše jmenované zprávy ministerstva zahraničí Spojených států amerických žalovaný dovedl, že takové nebezpečí stěžovateli nehrozí. Stejně tak se zabýval otázkou, zda mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu. Ani toto nebezpečí nebylo v případě stěžovatele s ohledem na jeho výpovědi v rámci řízení a na obsah zpráv o situaci ve Vietnamu prokázáno.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že toto rozhodnutí žalovaného napadl stěžovatel žalobou, v níž namítal, že rozhodnutí žalovaného nemá náležitosti správního rozhodnutí, neboť žalovaný neprokázal, že jeho žádost o udělení azylu byla nedůvodná. Uvedl, že Vietnam opustil z důvodu nemožnosti setrvat v této zemi, neboť už nemohl zůstat pod neustálou hrozbou pošlapávání lidských práv a protože se mu nelíbil politický způsob, jakým jsou ve Vietnamu ovládány policie, justiční orgány a celý stát. Rovněž se ohrazuje proti výroku o nevztážení překážek vycestování, neboť podle něj bylo prokázáno, že v případě návratu by byl ohrožen na osobní svobodě, a namítl, že informace, které žalovaný použil v odůvodnění napadeného rozhodnutí, nejsou pravdivé a objektivní. Bližšího zdůvodnění svých námitek však neposkytl. Krajský soud jeho žalobu zamítl s tím, že z obsahu správního spisu vyplynulo, že žalovaný dodržel postup podle správního řádu, stěžovatel v průběhu řízení dostal možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí a nenavrhl jejich doplnění a nečiní tak ani v žalobě, která je zcela obecná. Za této situace krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný dostatečně prokázal, že v případě stěžovatele nejsou dány důvody k udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Co se týče humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, krajský soud uvedl, že udělení tohoto azylu připadá v úvahu ve výjimečných případech a na udělení azylu není právní nárok. Nicméně ani v této věci stěžovatel v žalobě nepředložil žádné konkrétní skutečnosti, které by jeho námitku odůvodňovaly, proto soud napadené rozhodnutí přezkoumal pouze v obecné poloze s přihlédnutím k důvodům, které stěžovatel uvedl v průběhu správního řízení a v žalobě. Rozsudek krajského soudu byl stěžovateli doručen 24. 10. 2005 a kasační stížnost proti němu byla podána dne 25. 10. 2005.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost shledává Nejvyšší správní soud

s ohledem na uplatněný kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. přípustnou. Nejvyšší správní soud za této situace napadený rozsudek krajského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V první řadě je nucen Nejvyšší správní soud konstatovat, že se ztotožňuje s námitkou žalovaného o nepřipustnosti stěžovatelova tvrzení o údajném pronásledování v zemi původu. O tom, že snad byl v zemi původu pronásledován, resp. že by mohl být pronásledován z důvodů politických v případě návratu, se poprvé zmiňuje až v žalobě, a to ve značně obecné rovině. Soud ovšem rozhodnutí žalovaného přezkoumává na základě skutkového stavu, který tu byl v době vydání rozhodnutí žalovaného. Nemůže tedy přihlížet ke skutkovým novotám, které nebyly žalovanému známy v době jeho rozhodování. Proto ani krajský soud, ani Nejvyšší správní soud nemůže k těmto skutečnostem přihlížet.

Pokud tedy tuto stěžovatelovu námitku Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. pomine, zbývá z obsahu kasační stížnosti toliko obecná námitka, že se stěžovatel domnívá, že splňuje podmínky pro udělení azylu z tzv. humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu, přičemž krajský soud se tímto důvodem dostatečně nezabýval. V tom spatřuje nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem. K této námitce Nejvyšší správní soud podotýká, že soudní řízení správní je ovládáno dispoziční zásadou. Konkrétní výraz tato zásada nalézá v ustanovení § 71 odst. 1 s. ř. s. zejména v tom, že toto ustanovení ukládá žalobci povinnost označit rozsah napadení správního rozhodnutí. Rozsah napadení správního rozhodnutí a uvedení důvodů znamená povinnost žalobce tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonu nebo jinému předpisu, který má charakter předpisu právního a toto tvrzení odůvodnit. Činnost soudu je pak ohraničena rámcem takto vymezeným a soud se musí omezit na zkoumání napadeného rozhodnutí jen v tomto směru, nejde-li ovšem o vady rozhodnutí, způsobující jeho nicotnost, k níž soud musí hledět z povinnosti úřední. Je sice pravdou, že tyto náležitosti žaloby nelze vykládat přemrštěně formalisticky (k tomu je možné odkázat zejména na nálezy Ústavního soudu ve věci IV. ÚS 406/99), ale i při nejmírnějších požadavcích musí být z žaloby poznatelné, v kterých částech a po jakých stránkách má soud naříkané rozhodnutí zkoumat. Soud není povinen ani oprávněn sám vyhledávat možné nezákonnosti správního aktu (takto již např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 1. 1993, č. j. 6 A 85/92 - 5). Tento nejzákladnější požadavek na obsah žaloby nelze prominout. Žaloba stěžovatele však ani v nejmenším nespécifikovala, co v otázce neudělení humanitárního azylu žalovanému vytyká. V žalobě pouze uvedl: „Žádám o udělení azylu z humanitárního důvodu dle § 14 zákona 325/1999 Sb. o azylu a v mém případě si myslím, že mám oprávnění k udělení azylu.“ Na základě takové žalobní „námitky“ krajský soud nemohl výrok žalovaného o neudělení humanitárního azylu vůbec přezkoumat, protože je koncipována spíše jako žádost, nikoliv vymezení toho, co stěžovatel žalovanému vytyká. Zmínku krajského soudu o výroku žalovaného v této věci je tak třeba chápat jako obiter dictum. Ostatně i v jiných částech je stěžovatelova žaloba dosti nekonkrétní a Nejvyšší správní soud nad rámec věci podotýká, že má značné pochybnosti, právě s ohledem na výše popsanou zásadu dispoziční, že taková žaloba je vůbec schopna projednání. Proto Nejvyšší správní soud neshledává důvody, proč by měl být postup krajského soudu považován za nezákonný.

Pro úplnost považuje pak Nejvyšší správní soud za potřebné dodat, že i kdyby stěžovatel uvedl v žalobě konkrétní důvody, proč nepovažuje rozhodnutí žalovaného o neudělení humanitárního azylu za zákonné, podléhalo by rozhodnutí žalovaného pouze omezenému přezkumu. Již v rozsudku ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003

(nepublikováno), Nejvyšší správní soud konstatoval, že „na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).“ Míra správního uvážení správního orgánu je za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen. To jistě neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu. Ale zákaz libovůle nelze vykládat na druhou stranu tak, že by byla v konečném důsledku popřena zákonem proponovaná míra možné diskrece. Zákaz libovůle správního orgánu se v případě ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje „pouze“ na to, že je správní orgán povinen provést za účelem rozhodování o udělení či udělení humanitárního azylu dostatečná skutková zjištění. Zde také končí možnost soudního přezkumu. Soud by tedy v žádném případě sám nemohl zkoumat, je-li azylový důvod podle § 14 zákona o azylu dán, nebo dán není. V případě stěžovatele by tak bylo úkolem soudu pouze přezkoumat, vyšel-li žalovaný z dostatečně zjištěného skutkového stavu. V tomto ohledu se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s názorem krajského soudu, že správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi původu, a to v rámci rozhodování o udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Pokud z takto zjištěné osobní situace sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, nezbylo by než konstatovat, že takové rozhodnutí je v jeho pravomoci. Předmětem pochybností ze strany soudu by se rozhodnutí žalovaného mohlo stát pouze v případě, že by bylo možno hovořit o tom, že nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného vyplývající z naprosté ignorance skutkových zjištění. Ani tak tomu však podle Nejvyššího správního soudu není. Je třeba totiž poznamenat, že Nejvyšší správní soud již vícekrát konstatoval, že snaha po legalizaci pobytu či ekonomické důvody jsou sice snahou či důvody pochopitelnými, nejedná se však o důvody natolik závažné a naléhavé, aby bez přistoupení dalších okolností zvláštního zřetele hodných mohl být vnímán jako výjimečný, tedy zvláštního zřetele hodný ve smyslu § 14 zákona o azylu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004 - 44, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2004, č. j. 4 Azs 47/2003 - 52), a že by neudělení humanitárního azylu z těchto důvodů mohlo být tedy chápáno jako exces ze správního uvážení.

Z výše uvedeného Nejvyšší správní soud vyvodil, že se krajský soud při svém rozhodování stěžovatelem namítané nezákonnosti nedopustil, a dospěl tedy k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. To by náleželo žalovanému. Protože však žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné náklady, jež by mu vznikly a jež by překročily náklady jeho běžné administrativní činnosti, ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žalovanému, přestože měl ve věci plný úspěch, se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. srpna 2006

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu